

**בחינת טיפולים למניעת התייבשות תפוחות****בגפן בעונת 2004 (תקציר)**

חובב לרנר, אפרים ציפילביץ



בגפן מוכרת תופעה של התייבשות תפוחות ו/או דילול יתר באשכול. תדירות ועוצמת התופעה אינם קבועים, רמת הנזק מגיעה לעיתים עד לכדי אובדן יבול מוחלט. הגורם לתופעה אינו ברור, מהספרות ידוע על קשר אפשרי למספר גורמים כגון הצללה, עודף צימוח, רעילות חנקן, מחסורים ביסודות מיקרו ו/או בפחמימות, עלווה דלה מדי, רמת יבול גבוהה מדי, טמפרטורת יום נמוכה בעת הפריחה, ועוד. בארץ מוכרת התופעה בעיקר בזנים SBS, פריים, מיסטרי, סופרירור ודן בן חנה. נזק בקנה מידה מסחרי דווח בשנים האחרונות בבקעת

הירדן ובאזור סיידון, במיוחד בזנים SBS וסופרירור. הצורך בביצוע מחקר בנושא הועלה ע"י מגדלי ענבים בבקעת הירדן לאחר התרחשותם של רצף מקרי נזק קשים ומתוך הכרה כי יש למצוא פתרון לבעיה על מנת להבטיח יציבות יבולים. פתרון הבעיה באמצעים אגרוטכניים הינו יעד משותף לקנט ולמגדלים ומשום כך חברו שני הגופים למאמץ מחקרי משותף שמטרותיו המוגדרות הינן (א) בירור גורם הנזק, (ב) פיתוח ממשק גידול מיטבי לצמצום או מניעת הנזק. הניסוי נערך בשלוש חלקות מסחריות של הזן ארלי סוויט (SBS) בבקעת הירדן התחתונה. בעונת 2004, שנת הניסויים הראשונה, נבחנה קשת רחבה של טיפולים במטרה לאתר טיפולים גורמי נזק מחד ולעומתם טיפולים מצמצמי או מונעי נזק. חלק מן הטיפולים כלל שילוב של טיפול מזיק (עפ"י הנחה) וטיפול מתקן (עפ"י הנחה). נבדקו המדדים הבאים: יבול כללי, פחת אשכולות בין לבלוב וגמר חנטה, רמת החנטה (ע"י סווג האשכולות למספר דרגות), משקל האשכול, משקל הגרגר, מספר הגרגרים באשכול, מועד ההבשלה. מדדי איכות הפרי נבדקו במטרה לאתר טיפולים שעשויים/עלולים לגרום לתופעות לוואי (חיוביות או שליליות) בנוסף להשפעה אפשרית על נשוא הניסוי. הטיפולים העיקריים שנבדקו היו: הצללת יתר, דישון חנקני גבוה, השקייה בעודף, השקייה בחסר, חילון חזק, קיטום שריגים, חיגור דק, הזנה עלוותית בברזל ובאבץ, זינוב אשכולות. כמו כן נבדקו שילובים שונים של הטיפולים הנ"ל, כל הטיפולים בוצעו בשלב הגידול שבין לבלוב ופריחה.

בזהירות הנדרשת מניתוח תוצאות ראשוניות ניתן לציין:

- (1) **טיפולים שנמצאו מצמצמי נזק (ביצוע בטרם פריחה):** חיגור, השקייה בחסר, חילון חזק. יתכן ותוצאתם החיובית של טיפולים אלו קשורה ביצירת תנאי אור/אוויר מיטביים בסביבת האשכול ו/או בשינוי מאזן פנימי כלשהו בגפן.
- (2) **טיפולים שנמצאו גורמי/מעצימי נזק:** הצללת יתר, השקייה בעודף, שילוב של חיגור + חילון + קיטום שריגים. יתכן ובין מרכיבי הטיפול המשולב התרחשה "התנגשות" כלשהי שתוצאתה הרסנית. שני הטיפולים האחרים בקבוצה זו גרמו כפי הנראה לתנאי

אור/אורור לקויים.

(3) טיפולים שהשפעתם תלויה כנראה במצב הפיסיולוגי ו/או התזונתי של הגפן : דישון חנקני גבוה, הזנה עלונית בברזל ובאבץ.

בעונה הנוכחית, 2005, מתרכז הניסוי בבחינת טיפולים שנמצאו אשתקד בעלי השפעה מובהקת, כדלקמן: השקיה בעודף ובחסר, חיגור, חילון, דישון חנקני גבוה, הזנה עלונית ביסודות מיקרו, טיפול משולב (חיגור+קיטום שריגים+חילון). כמו כן נבדקים שילובים שונים בין הטיפולים הנ"ל. הניסוי נערך בשלוש חלקות מסחריות המייצגות את מגוון שיטות הגידול בבקעת הירדן (שטח פתוח, חיפוי רשת לבנה 12% צל, חיפוי פלסטיק בשיטה ה"איטלקית") ואת מגוון הקרקעות הזמינות לגידול ענבי מאכל בבקעה.

משך הניסוי המתוכנן הינו שלוש שנים. בשלב זה אין לראות בממצאים המלצה כלשהי לשינוי בממשק הגידול הרגיל בבקעת הירדן או באזורי הגידול האחרים.